

VÄRDEBESKRIVNING**Område av riksintresse för naturvård i Skåne län****Datum:** 2023-05-17**Områdesnummer:** NRO 12 064**Områdesnamn:** Helgeåns nedre lopp (med Araslövssjön och Hammarsjön)**Kommun:** Kristianstads kommun (1290)**Kartblad:**

033;3D Kristianstad SO

034;3E Karlshamn SV

023;2D Tomelilla NO

024;2E Simrishamn NV

Area: 8 445 ha (därav våtmark (889+2712+200) 3 801 ha)**Delområde a)** Helge å med Araslövssjön från Torsebro till motorvägsbron i Kristianstad.**Delområde b)** Helge å från motorvägsbron i Kristianstad till Lillesjöväg och träbron över Helge å i Yngsjö med Hammarsjön och f.d. Egeside sjö och Yngsjö sjö.**Naturgeografisk region:** 7 Skånes sediment- och horstområden**Kust/havsregion:** 4 Egentliga Östersjön**Regionindelning för sjöar och vattendrag:** Huvudavrinningsområde 88, Helge å**Agrara kulturlandskapsregioner:** 2 Sydsvenska odlingsbygderna**Landskapsformer:** Slätt med lägre relativ höjd än 20 m**Riksvärde:**

Tabellen läses från vänster till höger

Odlingslandskap	Naturbetesmark	Flora
	Äng	Fauna
Våtmarkskomplex	Flora	
	Fauna	
Fuktäng		
Mad vid sjö		
Tidvis översvämmad mark		

Sumpskog		
Sjö, vattendrag	Flora	
	Fauna	
Flora		
Fauna		

Värdebeskrivning: Det östskånska slättlandskapet längs Helge ås vattensystem med naturbetesmarker, hävdade slätterängar och våtmarker hyser art- och individrika växtsamhällen med stora biologiska värden som är ett representativt odlingslandskap. Hammarsjön-Helge ås nedre lopp, Norre fålad, med lång hävdkontinuitet och rik förekomst av naturbetesmarker och slätterängar. Områdets stora arealer hävdade inlandsstrandängar är unikt för Sverige. På sötvattenstrandängar och öppen hagmark återfinns art- och individrika naturtyper med stora biologiska värden. I de fuktiga markerna på Näsby fält finns hotade kärlväxter som vildris, krypfloka och strandviol. På den betade strandängen i Yngsjö finns en artrik och värdefull flora med en rad hotade kärlväxter däribland plattsäv, fläckmaskros, småvänderot och honungsblomster samt den enda förekomsten av sydmaskros i Sverige. Sanddrivan vid Vittskövle, har sandiga kalkgräsmarker och sandstäpp med rödlistade kärlväxter som sandvedel, backtimjan, flentimotej och sandnejlika. På Norre fålad, finns inslag av artrika kalkfuktängar med rödlistade kärlväxter som småvänderot och majviva. Den akut hotade grå ladlav som är knuten till odlingslandskapet finns på ekstolpar vid t.ex. Norre fålad, Yngsjö och Ripa sandar.

Längs stränderna vid Araslövssjön och Hammarsjön finns stora långsträckta våtmarkskomplex med områden som tidvis svämmas över, så kallade mader, med stora värden kopplade till fågellivet och floran. I anlagda våtmarker vid Rinkaby och Horna ängar finns den rödlistade strandpaddan.

Vid Hammarsjöns västra strand ligger de topogena extremrikkärren Björkhäll och Åsumallet, vilka ingår i ett större värdefullt våtmarkskomplex som utgörs av fuktängar. Båda rikkärren har rik flora och molluskfauna. Bland kärlväxterna finns rödlistade arter som småvänderot och olika orkidéer. Bland molluskerna finns rödlistade arter som kalkkärrsgrynsnäcka och större agatsnäcka.

Stora delar av riksintresseområdet ingår i CW-listan (Convention on Wetlands) även kallat Ramsarområde, vilket är en förteckning över de mest skyddsvärda våtmarkerna i Europa och Nordafrika. En rad förekommande fåglar gör att området är av internationell betydelse enligt Ramsar: årtå, sädgås, rördrom, rosenfink, svarttärna, brun kärrhök, ängshök, kornknarr, mindre sångsvan, mindre hackspett, pilgrimsfalk, trana, havsörn, rödspov, flodsångare, fiskgjuse, skäggmes, brushane, småfläckig sumphöna och pungmes. Området är en av Skånes viktigaste häckningslokaler för bl.a. vadare, t.ex. storspov och rödspov. Fiskgjuse och brun kärrhök är exempel på rovfåglar som också förekommer i området. Den ovanliga pungmesen har en av sina få häckningslokaler i landet i här. Rikedomen av gäss och änder är stor och området utgör en viktig rastlokal för vadare, änder och gäss. Lokalerna är bl.a. Sjögård, Pulken, Herkulesviken, Åsums ängar, Hovby norra ängar, Hovby södra ängar, Håslövs ängar, Isternäset och Vramsåns mynning.

Vattendragen omfattar Helge ås nedre del från Torsebro till mynningen. Helgeåns nedre del är utpekad som nationellt särskilt värdefullt vatten med avseende på både naturvärden och fisk/fiskevärde inom miljö kvalitetsmålet levande sjöar och vattendrag. Här förekommer hela sex av Sveriges sju stormusselarter, däribland ett stort bestånd av den starkt hotade arten tjockskalig målarmussla samt de rödlistade musslorna äkta målarmussla och flat dammussla. Fiskartrikedomer är stor och det finns rödlistade arter som mal och ål. Andra intressanta fiskar är bl.a. flodnejonöga och den ovanliga faren. I ån finns även vandrande och lekande lax-fiskar. Havsöringbeståndet är ursprungligt och bedöms ha stort skyddsvärde med få motsvarigheter i länet. Ån har förutsättningar för potentiell återinvandring av den starkt hotade och regionalt ovanliga arten havsnejonöga. Längs ån finns en stor population av den hotade kärlväxten gullstånds som i Norden endast förekommer i Skåne och arten har här sin starkaste population. Utter ses också regelbundet längs ån.

Det finns två större sjöar som Helge å rinner genom i objektet, Araslövssjön och Hammarsjön. Båda är grunda slättsjöar med höga värden kopplade till fågellivet, fiskfaunan och floran. Längs strandkanterna finns bl.a. gullstånds. Båda sjöarna har dessutom artrik undervattensvegetation, där Hammarsjöns vegetation är den mest anmärkningsvärda. Där finns en mycket artrik och unik undervattensvegetation och utmärkande arter som den ovanliga och hotade sjönajasen och den hotade kransalgen stjärnslinke.

Objektet rymmer också högt värderad sumpskog.

Riksintresset utgör också i sin helhet värde trakter för gräsmarker, limniska miljöer, öppna våtmarker och delvis för småvatten, ädellövskog och ek- och ädellövsmiljöer i öppna landskap, samt sandmiljöer och sumpskog.

Huvudkriterier: A, C, D.

Förutsättningar för bevarande:

- Fortsatt jordbruk med åkerbruk och naturvårdsinriktad betesdrift och slätter.
- Att betesmarker och slätterängar inte omförs till åkermark.
- Restaurering av igenvuxna ängar och naturbetesmarker.
- Restaurering av våtmarker.
- Røjning av igenväxningsvegetation.
- Skötsel av landskapselement.
- Ingen negativ påverkan på vattenkvalitet eller vattenmiljö.
- Att åbotten inte slammar igen av sediment.
- Att tillräckliga ekologiskt funktionella skydds zoner finns. Viktigt att bevara och återställa trädriddåer samt att sankade områden invid ån inte fylls ut.

Områdets värden kan påverkas negativt såväl inom som utanför riksintresseområdet av:

- Exploatering för bebyggelse, industri och energianläggningar.
- Minskad eller upphörd jordbruks-, slätter- och betesdrift.
- Uppodling eller exploatering av det strandnära området/skyddszonen.
- Skogsplantering av jordbruksmark.
- Energiskogsodling.
- Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar och i kantzoner.
- Skogsavverkning längs vattendragen.
- Igenväxning.
- Gödsling eller annan tillförsel av näringsämnen som skadar mark och vegetation.
- Användning av bekämpningsmedel och kemikalier inom området och i de närliggande åkrarna.
- Utsläpp av försurande ämnen.
- Tillförsel av främmande giftiga eller reproduktionsstörande ämnen såsom tungmetaller och hormoner.
- Ledning- och vägdragningar.
- Tåktverksamhet.
- Förändringar i områdets hydrologi från både inom och utanför området genom t.ex. markavvattning.
- Förändrad vattenkemi och försämring av vattenkvalitén.
- Rensning, dikning, muddring eller breddning av vattendragen i området.
- Kulvertering eller förändring av vattendragets sträckning eller bottenprofil.
- Dagvatten.
- Vandringshinder och vattenreglering.
- Uttag av yt- eller grundvatten.
- Utfiskning av fiskebeståndet och av musslornas värdfiskar samt utterns viktigaste bytesdjur.
- Fasta fiskeredskap som uttrar fastnar i.
- Främmande och/eller invasiva arter.
- Kraftigt ökade populationer av arter som t.ex. gäss.
- Inplantering av främmande öringstammar och signalkräfta.
- Plockning och exploatering av fridlysta och rödlistade växter.
- Ökad nederbörd och högre vattennivåer till följd av klimatförändringar.

Säkerställande (inklusive skötsel-/bevarandeplaner):

- Naturreservatet Åby ängar (2011-09-15).
- Naturreservatet Fredriksdalsviken (1991-12-09).
- Naturreservatet Näsby fält med Västra Fäladen, Lingenäsen och östra delen av Araslövssjön (2002-11-18).
- Naturreservatet Ister näset (2001-03-26).
- Naturreservatet Årummet (2011-01-18).
- Naturreservatet Åsums ängar och Åsumallet (2011-10-20).
- Naturreservatet Hovby ängar (2007-10-24).
- Naturreservatet Håslövs ängar (1967-04-25).
- Naturreservatet Hercules (1999-11-26).

- Naturreseptatet Rinkaby och Horna ängar (2002-11-18).
- Naturreseptatet Horna sjömark (2011-06-22).
- Naturreseptatet Vramsåns mynning (2012-02-09).
- Naturreseptatet Norra Ripa Sandar (2022-09-01).
- Naturreseptatet Pulken-Yngsjön (2009-02-02).
- Naturreseptatet Egeside (2007-11-29).
- Naturreseptatet Lillesjö (2015-12-15).
- Naturreseptatet Vittskövle sandmark (2022-05-05).
- Naturreseptatet Ekenabben-Kvarnäs (2022-xx-xx).
- Natura 2000-område Torsebroparken SE0420128, SCI (2004).
- Natura 2000-område Araslövssjön SE0420308, SCI (2004).
- Natura 2000-område Lingenäset SE0420252, SCI (2004).
- Natura 2000-område Västra fäladen SE0420253, SCI (2004).
- Natura 2000-område Hammarsjön SE0420309, SCI (2004).
- Natura 2000-område Åsumallet SE0420254, SCI (2004).
- Natura 2000-område Gamlegården SE0420255, SCI (2004).
- Natura 2000-område Björkhäll SE0420256, SCI (2004).
- Natura 2000-område Hercules SE0420258, SCI (2004).
- Natura 2000-område Håslöv SE0420257, SCI (2004).
- Natura 2000-område Helge å SE0420307, SCI (2004).
- Natura 2000-område Vramsån SE0420310, SCI (2004).
- Natura 2000-område Vramsåns mynning SE0420259, SCI (2004).
- Natura 2000-område Prästängen SE0420282, SCI (2004).
- Natura 2000-område Pulken SE0420260, SCI (2004).
- Natura 2000-område Egeside SE0420261, SCI (2004).
- Natura 2000-område Vittskövle driva SE0420236, SCI (2004).
- Natura 2000-område Egeside-Pulken-Yngsjön SE0420264, SPA (1998).
- Natura 2000-område Vramsåns mynningsområde SE0420144, SPA (1996).
- Natura 2000-område Hammarsjöområdet SE0420145, SPA (1996).
- Natura 2000-område Araslövssjöområdet SE0420146, SPA (1996).
- Landskapsbildsskyddsområde Östersjöns kust Kristianstad (1974-06-06).

Områdets huvuddrag: Området omfattar nedre delen av Helge å där bl.a. Araslövssjön, Hammarsjön och Egeside våtmarker ingår. Helge å är Skånes största vattendrag som rinner genom en serie sjöar. Ån är en lugnflytande slätt-å med bibehållen årlig flödes- och nivåvariation. Helge ås nedre del är utpekad som nationellt särskilt värdefullt vatten med avseende på både naturvärden och fisk/fiskevärde inom miljökvalitetsmålet levande sjöar och vattendrag.

Helge å hade sitt utlopp i havet vid Åhus fram till 1775, då ån efter dikesgrävningar bröt sig nytt utlopp vid Gropahålet i Yngsjö. Vattenståndet sjönk då med 60 till 70 cm i sjöarna. Längs ån breder sig ett flackt odlingslandskap ut. I området finns en mängd olika naturtyper som t.ex. omfattande bladvassfält, buskmarker, strand- och sumpskogar och både fuktiga och torra betes- och slättermarker. Stora arealer fuktig och mer eller mindre tuvig ängsmark betas eller nyttjas för slätter medan andra marker är stadda i igenväxning. År 2008 var den totala arealen hävdad strandäng längs nedre

delarna av Helge å 1660 hektar, vilket är unikt för Sverige. I området finns flertalet anlagda våtmarker som man kan stänga in och bevara vattnet på strandängarna under våren för att gynna vadare.

Delområde a)

Delområdet omfattar Helge å från Torsebro till motorvägsbron i Kristianstad med Araslövssjön. Helge å är ett av Skånes största vattendrag som nyttjas för kraftproduktion ner till Torsebro. Åns lopp uppströms Torsebro är lugnt där den flyter genom ett flackt landskap från Knislinge. Nedströms Torsebro är loppet åter mycket lugnt när Helge å rinner över Kristianstadsslätten. Nivåskillnaden är liten, från i medeltal ca 1,3 m ö.h. vid Torsebro till ca 0,5 m ö.h. vid motorvägsbron. Utmed ån breder ett flackt odlingslandskap ut sig.

Norr om Araslövssjön är omgivande mark invallad. Området rymmer olika naturtyper som t.ex. omfattande bladvassfält, buskmarker, fuktiga betesmarker och slåttermarker. Vid Torsebro krutbruk finns gamla ekar och bokar med förekomst av bl.a. den hotade och mycket krävande mulmlevande läderbaggen. Det finns också flera arter fladdermöss t.ex. sydfladdermus, brunlångöra, fransfladdermus, barbastell och nordfladdermus (alla rödlistade). Denna del av Helge å är en viktig forssträcka för vandrande och lekande lax-fiskar samt för lekande id. Här finns också den starkt hotade musslan tjockskalig målarmussla.

Araslövssjön är en måttligt näringsrik, grund slättsjö. Sjön är artrik på fisk och det förekommer bl.a. havslevande lax och öring. Undervattensvegetationen är gles men ganska artrik och här förekommer bl.a. den för Skåne ovanliga kransalgen nordslinke och den rödlistade arten uddnate. Runt sjön finns stora vassbälten, strandängar och strandskogar som svämmas över i perioder till följd av de naturliga vattenfluktuationerna. Sjön med omgivning är viktig för fågellivet, inte minst häckande, rastande och övervintrade våtmarksfåglar. Häckande rovfåglar som kan nämnas är bl.a. brun kärrhök och fiskgjuse. Vår, höst och vinter rastar många änder och gäss i området. Särskilt viktigt är Blackan och Iternäset söder om Araslövssjön. Här förekommer bl.a. sydlig kärrsnäppa, rördrom, småfläckig sumphöna, brushane, rödspov och storspov. Strax söder om Iternäset inte långt från Kristianstads centralstation ligger Årummet med naturum Vattenriket, härifrån kan man skåda fågel och har man tur kan man få se utter. I området finns ett stort bestånd av den ovanliga och hotade kärleväxten gullstånds.

Öster om Araslövssjön ligger det f.d. militära övningsfältet Näsby fält, vilket numer är naturreservat. Här finns bladvassbälten, alstrandskog, ädellövskog samt betes- och slåttermarker. Låglänta delar svämmas över vid höga vattennivåer vilket bidrar till att hålla markerna fuktiga, högre upp finns torrare miljöer. I de fuktiga markerna finns hotade kärleväxter som t.ex. vildris, krypfloka och strandviol.

Delområde b)

Delområdet omfattar nedersta delen av Helge å från Hammarsjön och nedströms till mynningen där de f.d. sjöarna Svarta sjö, Yngsjösjön och Egeside sjö ingår.

Hammarsjön är en grund slättsjö och den största sjön i Helge å-systemet. Hammarsjöns vattenstånd varierar mellan -0,1 och +1,5 m ö.h. vilket innebär att saltvatten ibland tränger sig in i sjön när det är högvatten i havet. Sjön är måttligt näringsrik och har en mycket artrik och unik undervattensvegetation, bland annat kan den ovanliga och hotade arten sjönajas och den hotade kransalgen stjärnslinke nämnas. Sjön har en rik fiskfauna med 11 arter, bland dessa kan den rödlistade malen nämnas. Längs sjöns strandkanter växer rödlistade kärlväxter såsom gullstånds, vildris, vattenfräne och pilblad. Runt sjön finns värdefulla strandängar som Åsums ängar, Hovby ängar, Rinkaby ängar och Håslövs ängar, vilka alla sköts genom slåtter och bete. Strandängarna översvämmas regelbundet vid högvatten och i dessa fuktiga gräsmarker finns en rik flora med rödlistade kärlväxter som plattsäv, strandviol och rödlänke. I området finns det även våtmarker med vass och strandskogar. Det finns tre rikkärr i området; Åsumallet, Björkhäll och Horna, varav den sistnämnda är medelrikkärr. Åsumallet ligger på den västra sidan av sjön och är ett topogent extremrikkärr med rik flora och molluskfauna. Här finner man den rödlistade småvänderot som blommar i maj-juni och orkidéer som kärrknipprot och ängsnycklar. Fynd finns av de rödlistade molluskerna kalkkärrsgrynsnäcka, kärrpuppsnäcka och större agatsnäcka. Två kilometer söderut ligger rikkärret Björkhäll, vilket även det är ett topogent extremrikkärr med rik flora och molluskfauna. Här finns tusentals plantor av småvänderot och andra rödlistade kärlväxter som förekommer är bl.a. källgräs, honungsblomster och loppstarr. Även här finns fynd av kalkkärrsgrynsnäcka och större agatsnäcka. Den rödlistade strandpaddan finns i anlagda våtmarker på Rinkaby och Horna ängar. Hammarsjön med omgivande våtmarker och fuktgräsmarker är även viktiga för fågellivet. Det förekommer ett stort antal häckande arter och under höst och vår rastar stora mängder änder, gäss och svanar i området. Några häckande arter som kan nämnas är brun kärrhök, fiskgjuse, rördrom, grågås, rödspov, storspov och svarttärna. Nämnas bör även den akut hotade pungmesen.

Mellan Hammarsjön och Egeside sjö fortsätter Helge å att rinna långsamt över slätten. Ån omges av fuktängar, mader och åkrar. Längs ån växer bitvis kärlväxten gullstånds. En bit från ån finns torra och sandiga marker med sandstapps- och torrängsvegetation, där rödlistade kärlväxter som grådådra, backtimjan och hedblomster växer. Det finns också flera rödlistade åkerogräs som vit sminkrot, sanddådra och klubbveronika, där de två senare även ingår i ett åtgärdsprogram för bevarande av hotade åkerogräs. Fågellivet är rikt med många arter och individer vadarfåglar, men även andra våtmarksfåglar som rastar här under vår och höst. Den akut hotade arten grå ladlav finns på ekstolpar vid Ripa sandar.

Vid Yngsjö strax innan Helgeåns mynning ligger Egeside våtmarker. I området fanns tidigare sjöarna Egesidesjön och Yngsjösjön men efter att Helge å år 1775 brutit sig ett nytt utlopp i havet vid Gropahålet omvandlades de till stora våtmarksområden, där det idag är bladvassfält, busk- och sumpskog samt betade fuktängar. Fågellivet är rikt och området är viktigt som häcknings- och rastplats för våtmarksfåglar. I området häckar bland annat mindre strandpipare, sothöna, brun kärrhök och tofsvipa. I norr ligger Pulken som har kalkrika fuktängar blandat med friska och sandiga partier. Här finns en rik kärlväxtflora med rödlistade arter som pipstakra, honungsblomster, grådådra, plattsäv och vit

sminkrot. På ekstolpar i området finns de hotade lavarna sydlig ladlav och grå ladlav. Pulken är känt för den stora mängden tranor som rastar där i mars-april varje år (över 10 000 tranor, 6 april 2022). I öster vid Yngsjö finns en artrik betad strandäng med en rad hotade kärlväxter däribland plattsäv, fläckmaskros, småvänderot och honungsblomster. Här finns också den enda förekomsten av sydmaskros i Sverige. Utmed Helge å växer gullstånds.

Nordöst om Vittskövle längs med Vittskövleån finns en långsträckt sanddyn kallad Sanddrivan. I den västra delen består området av sandig kalkgräsmark och det förekommer rödlistade kärlväxter som backtimjan, flentimotej och sandnejlika. Den östra delen består av gles tallskog med värdefull flora. Här finns hotade kärlväxter såsom sandtimotej, sandvedel, ryl, sandnejlika, stor sandlilja, taggkörvel och tofsäxing samt svampen liten jordstjärna. Ett annat intressant fynd i området är gnagspår av reliktböck. Denna långhorning är beroende av gamla, levande, solexponerade tallar och har endast påträffats ett fåtal gånger i Skåne och förekommer närmast i Blekinge och östra Småland.

Längst ner i söder ligger den stora betesmarken Norre fälad. Marken är delvis kvävepåverkad, men inslag finns av artrika kalkfuktängar. Där finns rödlistade kärlväxter såsom sandnejlika, jordtistel, backtimjan och majviva samt de hotade fjärilarna silversmygare, mindre bastardsvärmare, mindre purpurmätare och hedpärlemorfjäril. På flera ekstolpar förekommer den ovanliga och hotade arten grå ladlav.

Friluftslivet

Området erbjuder bl.a. möjligheter att cykla, vandra, paddla och skåda fågel. Det finns en del leder som är tillgänglighetsanpassade. Delar av området är tätortsnära rekreativområde. Kristianstads Vattenrike har besöksplatser med information och friluftsanläggningar på ett flertal platser i området och Naturum Vattenriket ligger inne i Kristianstad där möjlighet finns att skåda fågel och utter. För den fågelintresserade finns fågeltorn uppställda på flera platser. Pulken är ett populärt besöksmål, inte minst under mars-april när tranorna kan ses i tusentals från fågeltornet. Det råder tillträdesförbud i flera fågelskyddsområden i området, antingen under delar av året eller hela året.

Anmärkningar: Riksvärden kan påverkas av förhållandena i omkringliggande landskap, vilket innebär att även hänsyn behöver tas till riksvärdena utanför riksintresseområdets gränser. Vid användning av värdebeskrivningen ska aktuell kunskap om bevarandekologi och aktuella värden beaktas då forskningen utvecklas samt kunskapsunderlag och naturmiljöer förändras. Våtmarkerna vid Hammarsjön ingår i myrskyddsplanen för Sverige. Stora delar av området ingår i Skånes Naturvärdesöversikt från 2022 och delar av området ingår i Skånes kulturmiljöprogram från 2006. Stora delar av området är med i Kristianstad kommuns naturvårdsprogram från 2016. Stora delar ligger inom område av riksintresse för friluftslivet (Araslövssjön-Hammarsjön-Helge å) och en mindre del i Kuststräckan Åhus-Simrishamn-Vik med Stenshuvud-Verkeån. Stora delar ingår i Ramsarområdet (CW) Helge å. Området är en del av biosfärområdet Kristianstads Vattenrike.

Referenser:

- ArtDatabanken. 2022. Artportalen enligt rödlistan 2020.
- Bager, H & Persson, A. 2009. Skånes rikkärr. Rapport 2009:41, Länsstyrelsen Skåne.
- Kristianstads kommun. 2016. Naturvårdsprogram för Kristianstads kommun - Del 3. Värdefulla naturområden 2016–2020.
- Lindén, S. 2022. Malprovfiske i Helge å 2018–2021. Rapport: 2022:02, Biosfärkontoret Kristianstads Vattenrike.
- Länsstyrelsen Skåne. Kulturmiljöprogram för Skåne:
<https://www.lansstyrelsen.se/skane/besoksmal/kulturmiljoprogram.html>.
- Länsstyrelsen Skåne. 2017. Bevarandeplan för Natura 2000-området Helge å SE0420307.
- Länsstyrelsen Skåne. 2022. Kartor och underlag för planeringsarbete Grön infrastruktur. Information finns på Länsstyrelsen Skånes hemsida.
- Länsstyrelsen Skåne. 2022. Nationellt värdefulla och särskilt värdefulla vatten. Information finns på Länsstyrelsen Skånes hemsida.
- Länsstyrelsen Skåne. 2022. Naturvärdesöversikt Skåne 2022.
- Olofsson, P. 2017. Hammarsjöns häckande fåglar – Inventering 2017 och utveckling sedan 1956. Rapport: 2017:06, Biosfärkontoret Kristianstads Vattenrike.
- Olsson, K-A. 2021. Gullstånds i Kristianstads Vattenrike – Årsrapport 2021. Rapport: 2021:03, Biosfärkontoret Kristianstads Vattenrike.
- Ramsar. 2017. Ramsar informationsblad för Sverige, Helge å.
- Sandsten, H. 2009. Vattenväxter i skånska sjöar - En sammanställning och bedömning av flytblads- och undervattensväxter. Rapport 2009:52, Länsstyrelsen Skåne.
- Svensson, M., Dahl, J & Östberg, H. 2015. Stormusslor i Helge å – en dykinventering. Rapport: 2015:03, Biosfärkontoret Kristianstads Vattenrike.

Rikspolisstyrelsens geografiska avgränsning.
För detaljer, se shapefil.